

Перелік використаних джерел:

1. Семенчук А. О. Створення конкурентоспроможної системи бізнес-процесів на підприємстві / А. О. Семенчук // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2017. – Т.22, Вип. 9 (62). – С. 50-53.
2. Скупейко В. В. Дослідження функціональних зв'язків конкурентоспроможності на мезо- і макрорівні / В. В. Скупейко // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2017. – Т.22, Вип. 9 (62). – С. 54-57.

УДК 334.7:657.1

Царук Василь

кандидат економічних наук

докторант кафедри обліку та економіко-правового

забезпечення агропромислового бізнесу

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

Vasyl Tsaruk

PhD (Economics)

doctoral student of Department Accounting, Economic

and Legal Support for Agroindustrial Business

Ternopil National Economic University

Ternopil, Ukraine

ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК ЗАСОБУ ВИРІШЕННЯ АГЕНТСЬКОЇ ПРОБЛЕМИ В КОРПОРАТИВНОМУ УПРАВЛІННІ

THEORETICAL PREMISES FOR DEVELOPMENT OF ACCOUNTING AS A MEANS OF SOLVING AGENCY PROBLEM IN CORPORATE GOVERNANCE

У контексті подолання агентської проблеми облікова система має подвійну природу, оскільки є одночасно є і джерелом необхідної інформації, а також засобом досягнення цілей та інтересів агентів. Так, з одного боку, система бухгалтерського обліку виступає основним інформаційним джерелом, яке дозволяє принципалам слідкувати за ефективністю функціонування агентів в рамках делегованих ним повноважень. Однак, з іншого боку система бухгалтерського обліку є однією з причин виникнення інформаційної асиметрії в корпоративних структурах (агенти є більш обізнаними стосовно того, яким чином реалізується облікова політика і як це впливає на результати діяльності корпоративної структури), існування якої є передумовою для здійснення агентами опортуністичної поведінки.

Після корпоративного скандалу з корпорацією «Енрон» дослідницька група, створена Міжнародною федерацією бухгалтерів (IFAC), провела дослідження причин зловживань у даній компанії та у інших подібних 26 компаніях, у яких були виявлені проблеми з системою корпоративного управління, акцентуючи увагу на облікових аспектах даної проблематики.

Як відмічають Х. Столови, М. Лебас і Й. Дінг, дана дослідницька група виявила наступні джерела ймовірних причин порушення правдивого та справедливого подання облікової інформації: 1) роль виконавчого директора (домінуюча, харизматична, що не піддається запереченням) та відсутність чіткої стратегії; 2) роль ради директорів (нездатність оспорювати чи керувати генеральним директором через дружелюбність або через наявність зв'язків з ним або іншими менеджерами); 3) виконавчі плани винагороди (неефективні програми стимулювання чи бонусів, надмірно агресивні цілі, що ведуть до управління прибутками для одержання бонусів); 4) етика, культура і тон вищого керівництва (погані етичні стандарти веред вищого керівництва, повільне реагування на труднощі в реалізації

стратегії, особливо в частині злиття і поглинання); 5) внутрішній аудит (слабкий внутрішній аудит з використання активів і ресурсів, включаючи людські ресурси) [1, с. 627-628].

Аналіз вищенаведених причин дозволяє констатувати, що всі вони пов'язані з обліковою системою підприємства, і стосуються таких негативних явищ: 1) неефективність контролю діяльності агентів з боку принципалів на основі використання облікової інформації; 2) недостатнє використання облікової інформації при розробці механізмів додаткового стимулювання та винагородження агентів; 3) недотримання етичних принципів при реалізації облікової політики в корпоративних структурах; 4) неефективність системи внутрішнього аудиту та аудиту ефективності використання ресурсів корпоративних структур.

Загалом інтеграція вищенаведених негативних явищ призводить до поширення в корпоративних структурах різноманітних інструментів креативного обліку, використання яких не дозволяє забезпечувати правдиве і справедливе представлення облікової інформації в корпоративній звітності. Саме тому Р. М. Бушман та Е. Дж. Сміт у своїй науковій праці, присвяченій ролі облікової інформації в корпоративному управлінні, приходять до висновку, що така інформація виконує регулюючу функцію, оскільки оприлюднення зовнішньої фінансової звітності використовується в механізмах контролю (як внутрішнього, так і зовнішнього), що сприяють ефективному управлінню корпоративними структурами [2, с. 238].

Р. Ф. Бруханський на основі застосування концепції інжинірингового обліку пропонує методику ведення стратегічного фінансового обліку, результатом якої є побудова похідного гіпотетичного стратегічного балансового звіту як основного обліково-інформаційного джерела для прийняття стратегічних управлінських рішень. Запропонована методика складається з шести основних етапів: 1) побудова бухгалтерських агрегатів (агрегація об'єктів обліку); 2) розробка структурованого плану рахунків; 3) здійснення коригуючих записів і складання скоригованого балансу; 4) здійснення інжинірингових облікових записів; 5) здійснення стратегічних облікових записів; 6) здійснення гіпотетичних записів та складання похідного гіпотетичного стратегічного балансового звіту [3, с. 19-26].

Наприклад, на думку А. Вагенхофера, для вирішення агентської проблеми найбільше значення мають достовірність облікової інформації, яка робить облікову інформацію цінною для укладення договорів, та агрегація облікової інформації, оскільки всі ключові заходи щодо мінімізації наслідків агентської проблеми здійснюються лише на основі використання агрегованої облікової інформації [4, с. 349].

Таким чином, належне регулювання та організація системи бухгалтерського обліку в корпоративних структурах є одним із інструментів за допомогою яких можуть бути мінімізовані як можливості виникнення, так і наслідки прояву агентської проблеми. Тому з позиції розвитку механізмів підвищення ефективності корпоративного управління важливого значення набуває не лише удосконалення порядку представлення повної, прозорої та достовірної інформації в фінансовій звітності (порядку її формування на основі використання інструментів облікової політики, креативного обліку, порядку її представлення та візуалізації в бухгалтерській звітності), а також і удосконалення механізмів додаткового розкриття облікової інформації, необхідної для прийняття специфічних корпоративних рішень (в примітках до фінансової звітності, в звітах, що одночасно включають фінансову та нефінансову інформацію (звіт про управління, інтегрована звітність) тощо.

Для мінімізації наслідків виникнення агентської проблеми в системі корпоративного управління необхідним є удосконалення облікової системи корпоративної структури за наступними напрямками: по-перше, підвищення прозорості облікової інформації, яка використовуватиметься принципалами для аналізу ефективності діяльності агентів; по-друге, формування облікової інформації про агентські витрати корпоративних структур; по-третє, розвиток бухгалтерського обліку в корпоративних структурах в напрямі зменшення інформаційної асиметрії між агентами та принципалами; по-четверте, розвиток бухобліку в корпоративних структурах в напрямі усунення можливості здійснення опортуністичної

поведінки агентами; по-п'яте, усунення бухгалтерського опортунізму в корпоративних структурах при реалізації облікової політики і професійних суджень бухгалтерами.

Перелік використаних джерел:

1. Stolowy H. Financial accounting and reporting. A global perspective. 4th ed. / H. Stolowy, M.J. Lebas, Y. Ding. – Cengage Learning, 2013. – 666 p.
2. Bushman R.M. Financial accounting information and corporate governance / R.M. Bushman, A.J. Smith // Journal of Accounting and Economics. – 2001. Vol. 32. – P. 237–333.
3. Бруханський Р. Ф. Методика ведення стратегічного фінансового обліку на підприємствах: інжиніринговий аспект. Бухгалтерський облік і аудит. 2014. № 8. С. 18-28.
4. Wagenhofer A. Agency theory: usefulness and implications for financial accounting / A. Wagenhofer // The Routledge companion to financial accounting theory. Ed. by S. Jones. – Routledge, 2015, P. 341-365.

УДК 336

Чуй Юрій

студент групи ПІм-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Науковий керівник: Панухник Олена

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Yuriy Chuy

student of the group PPI-51

Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

Scientific supervisor: Olena Panukhnyk

Doctor of Sciences (Economics), Professor
Head of the Department of Economics and Finance
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ ТОРГОВЕЛЬНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ INTRODUCTION OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES TO THE MANAGEMENT OF A TRADE ENTERPRISE

На сьогодні, швидкий розвиток новітніх технологій та його вплив на економічний розвиток України зумовлюють введення інновацій в усі сфери економічної діяльності.

На сучасному етапі розвитку України, триматися на певному рівні та ефективно розвиватися можуть тільки ті підприємства, які добре організовані, ефективно стежать за персоналом та запроваджують інновації у свою діяльність.

Проаналізувавши наукову літературу щодо даної проблематики, можна зрозуміти, що є велика кількість різноманітних досліджень у цій сфері. Удосконалення розвитку інноваційної діяльності підприємств торгівлі не можливо без сучасних досягнень науки та техніки, втілених у нові технології, засоби комунікації, продукти, нові види послуг, нові методи технічного та організаційного управління [1].

Так, Іжевський В. В. вважає, що інновацією в торгівлі є кінцевий результат інноваційної діяльності. Виступає вона у вигляді удосконаленого організаційно-